

SINILIPU KRITERIUMID JAHISADAMATELE JA SELGITAVAD MÄRKUSED

SISSEJUHATUS

Sinilipu programm randadele, sadamatele ja turismilaevadele on rahvusvahelise valitsusvälise mittetulundusliku organisatsiooni FEE (*Rahvusvaheline Keskkonnahariduse Fond*) poolt koordineeritav supelrandadele ja väikesadamatele mõeldud programm.

Sinilipu programm sai alguse 1985. aastal Prantsusmaal. Programm on olnud kogu Euroopas kasutuses alates aastast 1987 ja väljaspool Euroopat alates aastast 2001, mil liitus Lõuna-Aafrika Vabariik. Tänapäevaks on Sinilipp muutunud tõeliselt globaalseks programmiks, milles osaleb aina suurem hulk riike.

Sinilipu programm edendab mageveealade ja väikesadamate kestlikku arengut, esitades kohalikele ametkondadele ja supelrandade haldajatele väljakutse saavutada väga head tulemused neljas kategoorias: veekvaliteet, keskkonnajuhtimine, keskkonnaharidus ja teave, ning turvalisus. Aastate jooksul on Sinilipust saanud austatud ja tunnustatud ökomärgis, mis ühendab turismi ja keskkonnakaitse sektorid nii kohalikel, piirkondlikel kui riiklikel tasanditel.

Käesolevas dokumendis toodud selgitavad märkused moodustavad kõigile ühise arusaama Sinilipu kriteeriumitest ja nende rakendusnõuetest. Selgitavad märkused annavad üksikajalikkude teavet mõõtmiste tegemiseks ja sadamate Sinilipu kriteeriumitele vastavuse tagamiseks.

Kriteeriumid jagunevad kohustuslikeks ja soovituslikeks. Enamik sadamate kriteeriume on kohustuslikud, st sadam peab neid täitma, et seal tohiks heisata Sinilipu. Soovituslike kriteeriumide täitmine on soovitatav, kuid mitte kohustuslik. Mõnede kriteeriumite osas on varieeruvus sõltuvalt regioonist.

Tuleb rõhutada, et käesolevas dokumendis toodud Sinilipu kriteeriumid on miinimumkriteeriumid. Riiklik rakendaja võib kehtestada siintoodutest rangemad kriteeriumid, kuid need peavad olema sarnased Sinilipu üldiste põhimõtete ja filosoofiaga. Sellised rangemad kriteeriumid peavad olema riikliku komisjoni poolt heaks kiidetud ning edastatud rahvusvahelisele komisjonile. Sadamate haldureid tuleb rangematest kriteeriumitest teavitada enne Sinilipu hooaja algust.

Sadamatele mõeldud kriteeriume ja selgitavaid märkusi peaksid kasutama kõik Sinilipu taotlejad, et mõista, milliseid nõudeid peab sadam Sinilipu õiguse saamiseks täitma. Suunistena peaks käesolevast dokumendist kasu olema ka juba Sinilipu saanud sadamates nõuete jätkuva täitmise tagamisel.

Ka riiklikud, piirkondlikud ja rahvusvahelised Sinilipu komisjonid lähtuvad Sinilipule kandideerivate sadamate kohta otsuste langetamisel juhustena neist sadamate kriteeriumidest ja selgitavatest märkustest.

Kui Sinilipu õiguse saanud sadam ei vasta Sinilipu kriteeriumidele, siis võidakse lipp sadamalt jäävalt või ajutiselt ära võtta. Rikkumisi arvestatakse mitme astmena:

1. **Väike rikkumine** tähendab, et probleem esineb ainult ühe kriteeriumi osas ja sellel on vaid väikesed tagajärjed sadama kasutajate tervisele ja turvalisusele või keskkonnale.

Kui väike rikkumine võib kahjustada külastajate tervist või ohutust või sadama keskkonda, tuleb seda käsitleda suure rikkumisena.

Kui väikese rikkumise tekkimisel saab selle koheselt kõrvaldada, siis lipp ära ei võeta ja rikkumine märgitakse ainult kontrollvisiidi aruandesse. Kui aga väikest rikkumist ei saa kohe kõrvaldada, siis antakse sadamale 10 päeva aega, et kõik kriteeriumid täielikult täita. Kuni kõigi probleemide kõrvaldamiseni võetakse lipp ära ja selle kohta avaldatakse märke ka Sinilipu riiklikul ja rahvusvahelisel kodulehel.

2. Mitmekordne rikkumine tähendab kahe kuni kolme kriteeriumi rikkumist, millel on siiski vaid väikesed tagajärjed sadama kasutajate tervisele ja turvalisusele või keskkonnale.

Kui sellised rikkumised võivad kahjustada külastajate tervist või ohutust või sadama keskkonda, tuleb neid käsitleda suurte rikkumistena.

Mitmekordse rikkumise esinemisel antakse sadamale 10 päeva aega, et kõik kriteeriumid täielikult täita, kuni kõigi probleemide kõrvaldamiseni võetakse lipp ära ja selle kohta avaldatakse märke Sinilipu riiklikul ja rahvusvahelisel kodulehel.

3. Suur rikkumine tähendab seda, et sadam ei täida üht või mitut kriteeriumit ja sellel võivad olla tagajärjed nii sadama kasutajate tervisele ja turvalisusele või keskkonnale kui sadama ja seega ka programmi üldisele mainele.

Suure rikkumise korral võetakse lipp viivitamatult kogu ülejäänud hooajaks ära. Sadam märgitakse Sinilipu riiklikul ja rahvusvahelisel kodulehel ära kui koht, kust Sinilipp on ära võetud („*withdrawn*“) ja ka sadama teabetahvil tuleb selgesti ära märkida, et Sinilipu staatus on ära võetud.

Kõigi rikkumiste korral peab riiklik koordineerija leitud rikkumisest teavitama viivitamatult kohalikku ametkonda / sadama haldajat. Sadama infotahvlile tuleb üles panna selge teave Sinilipu äravõtmise põhjuse kohta. Kohalik ametkond / sadama haldaja peab kriteeriumide uuesti täitmisest riiklikule koordineerijale teatama ja ka vajalikud dokumendid esitama. Seejärel tohib sadamas uuesti lipu heisata. Riiklik koordineerija peaks kaaluma ka järeleviisi teostamist, et kontrollida, kas sadam tõesti nõudeid täidab. Kui kohalik ametkond / sadama haldaja ei korralda ja dokumenteerib 10 päeva jooksul kõigi kriteeriumide uuesti täitmist, peab riiklik koordineerija tagama sellelt sadamalt kogu ülejäänud hooajaks Sinilipu äravõtmise.

Kui sadamas valitsevad tingimused muutuvad ja lipp tuleb ajutiselt eemaldada, nt kui ilmastikusündmused tekitavad sadamas kahjustusi või kui tekib eriolukord, siis peab sadama juhatus riiklikule koordineerijale teatama, et lipp on ajutiselt eemaldatud ja rahvusvahelist kodulehte tuleb vastavalt muuta.

Lisaks Sinilipu riiklikul ja rahvusvahelisel kodulehel sadama staatuse uuendamisele peab riiklik koordineerija teavitama rikkumisest ka rahvusvahelist koordineerijat. Kui rikkumist märkas rahvusvaheline kontrollija, siis peab riiklik koordineerija hiljemalt 30 päeva jooksul rahvusvahelisele koordineerijale tagasisidet andma.

Sinilipu taotlejaks on sadama eest vastutav ametkond. Selleks võib olla kohalik omavalitsus, erahotell, rahvuspark või erasadama haldaja. Sadamale võib Sinilipu õigust taotleda, kui see on sadamana tunnustatud ja seal on Sinilipu kriteeriumide täitmiseks vajalikud rajatised ja teenused.

FEE ja riiklik koordineerija jätvad endale õiguse Sinilipu andmisest keelduda või Sinilipp ära võtta, kui kohalik ametkond / sadama haldaja kannab vastutust riiklike keskkonnanõuete rikkumise eest või läheb muul moel Sinilipu programmi eesmärkide ja mõttega vastuollu. FEE ja riiklik koordineerija teostavad Sinilipu sadamatesse etteteatatud ja/või etteteatamiseta kontrollvisiite.

SINILIPU JAHISADAMA DEFINITSIOON

Sinilipu sadam peab olema lõbusõidulaevade pontoonide või muulidega jahisadam. See võib olla osa suuremast sadamast koos muude tegevustega, kui Sinilipu jahisadam on teistest sadamategevustest selgelt eraldatud. Jahisadam võib asuda mere- või sisevetes. Jahisadamas peavad olema Sinilipu kriteeriumite täitmiseks vajalikud rajatised. Jahisadam peab määrama isiku, kes vastutab kommunikatsiooni eest kõikides Sinilipu programmiga seotud küsimustes. Jahisadam peab olema juurdepääsetav FEE poolt etteteatamata kontrollimiseks.

KESKKONNAHARIDUS JA TEAVE

1. kriteerium. Teave kohalikest ökosüsteemidest ja keskkonna eripäradest peab olema kättesaadav sadama küllastajatele

Selle kriteeriumi eesmärgiks on tagada, et sadama kasutajatel ja paadisõitjatel oleksid head teadmised ökosüsteemidest ning ümbritseva keskkonna tundlikkusest ning nad oleksid motiveeritud õppima tundma ümbritsevat keskkonda vastutustundlikul viisil.

Sadama infotahvilil peab olema info rannikuala ökosüsteemidest ning lähedalasuvatest tundlikest, loodulikest aladest ning merealadest (sh ranniku- või merekaitsealad). Lähedalasuvad tundlikud alad on alad, mis on sadamast jalgsi käigu kaugusel (mõni kilomeeter) ning lähedalasuvad tundlikud, looduslikud merealad on sellised ranniku- või sisemaa-alad, millele saab kergelt pääseda paadiga (kaugusel, mis sadama kasutajad sageli kasutavad oma tegevustes). Teave peab hõlmama nii tundliku ala kohta käivat infot ning kui seda on võimalik külastada, siis ka selle küllastajate käitumisreegleid. Teave peab sisaldama ka tundlike merealade infot, mida purjetamisel või sildumisel vältida.

Eriti oluline on, et taotlejad, kelle sadama lähedal on looduslikud alad, pööraksid tähelepanu sellele kriteeriumile. Kui lähedal ei asu eriliselt tundlikke alasid, tuleb välja panna info üldistest ümbritsevatest ökosüsteemidest.

Muu üldine keskkonnateave ümbritseva keskkonna osas võib olla sobiv ning näitab sadama pühendumust keskkonnateemadele.

Mõned Sinilipu jahisadamas või selle lähedal olevad piirkonnad võivad olla väga tundlikud ja vajavad erilist haldamist. Sellistel juhtudel soovitatakse jahisadama halduril tungivalt konsulteerida asjakohase kaitseorganisatsiooniga, et saada nõu nende alade haldamise kohta. Kui piirkonnad vajavad erihaldust, peab taotleja taotluse esitamisel kinnitama, et konsultatsioon on toimunud ja majandamiskava rakendatakse.

Erandjuhtudel võib teatud loodusalade tundlikkus välistada nende lisamise jahisadamas avaldatud teabesse, kuna selline teave võib suurendada piirkonna küllastajate arvu ja seada ohtu elusloodusele või mõjutada elupaiku.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

2. kriteerium. Sadama ja ümbritsevate alade kasutamist reguleerivatele seadustele vastavad käitumisreeglid peavad olema nähtaval

Keskkonkakäitumise juhend peab hõlmama järgmisi teemasid:

- ohtlike jäätmete/õlijäätmete jms vastuvõturuumide kasutamine
- prügikonteinerite/prügikastide/jäätmete ringlussevõtu rajatiste kasutamine
- tundlike kaitstavate loodusalade austamine
- tundlike kaitsealade vältimine, kus purjetamine on keelatud
- paadi parandamise ja pesemise alade kasutamine vastavalt ettekirjutustele
- Prügikastide, tualettpaakide jäätmete jms jahisadamasse, merele või rannikule tühjendamise keeld
- WC -paagi jäätmehoidlate kasutamine

Käitumisjuhend tuleb infotahvlile üles panna. Lisaks saab käitumisjuhendit võimaluse korral paadiomanikele laiali jagada (infoleht) ja see võib olla saadaval ka jahisadama veebisaidil.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

3. kriteerium. Teave Sinilipu sadamaprogrammi ja/või Sinilipu sadama kriteeriumite kohta peab olema nähtaval

Infotahvil peab olema ära toodud teave Sinilipu programmi kohta. Kasutama peab õiget Sinilipu logo, mis vastab FEE kujundusnõuetele. Teave peab sisaldama selgitusi kõigi nelja Sinilipu kriteeriumi kategooria põhisisu kohta. On tungivalt soovitatav, et kogu kriteeriumite nimekiri oleks huvitatud küllastajatele jahisadamasse kättesaadav. Lisaks tuleb kuvada Sinilipu rahvusvahelise peakontori, Sinilipu riikliku koordineerija ja jahisadama eest vastutava kohaliku isiku kontaktandmed. Küllastajaid tuleb julgustada Sinilipu jahisadama kriteeriumitele mittevastavuse korral vastava ametiasutusega ühendust võtma. Selleks kuvatakse jahisadama halduri, riikliku Sinilipu koordineerija ja Sinilipu rahvusvahelise peakontori kontaktandmed.

Teabetahvlile lisatud teave peab sisaldama ka Sinilipu hooaja kestust ja seda, mis alusel saab jahisadam saada Sinilipu akrediteeringu.

Sinilipuga supelrannad võiksid reklaamida ka Rohelise Võtme programmi, mis on veel üks FEE ökomärgis, edastades selleks näiteks järgmise sõnumi: „Rahvusvaheline Keskkonnahariduse Fond arendab Sinilipuga kõrvuti ka erinevatele turismiettevõtetele ja majutusasutustele mõeldud ökomärgist: Roheline Võti (*Green Key*). Info: www.green-key.org „

Järgmine teave Sinilipu programmi kohta võib olla kasulik infotahvlile avaldatava teabe ettevalmistamisel:

Sinilipu programm:

See jahisadam on pälvinud Sinilipu. Sinilipp on keskkonna-alane auhind, mis antakse jahisadamatele, kes teevad erilisi jõupingutusi kohaliku keskkonna ja looduse hea juhtimise rakendamiseks ning annavad kasutajatele teavet keskkonnaprobleemide kohta. Sinilipu saavutamiseks peab jahisadam vastama mitmetele kriteeriumidele, mis puudutavad keskkonnavalast teavet ja haridust, keskkonnajuhtimist, ohutust ja teenindust ning vee kvaliteeti.

Sinilippu annab välja Rahvusvaheline Keskkonnahariduse Fond (FEE), valitsusväline keskkonnaorganisatsioon ning seda esindavad riiklikud organisatsioonid igas osalevas riigis Euroopas, Kariibi mere piirkonnas, Uus-Meremaal ja Lõuna-Aafrikas. Koos Sinilipuga arendab FEE välja ka teist auhinda majutusasutustele: Roheline Võti. Lisateavet leiate aadressilt www.green-key.org

- Sinilipp on randade, turismipaatide ja jahisadamate keskkonnaauhind
- Sinilipp on seotud nelja peamise valdkonnaga:
  - 1) Keskkonnaharidus ja -teave
  - 2) Keskkonnajuhtimine
  - 3) Ohutus ja teenindusrajatised
  - 4) Vee kvaliteet
- Sinilipp antakse välja ainult üheks hooajaks korraga ja auhind kehtib ainult seni, kuni kriteeriumid on täidetud. Kui see nii ei ole, peavad kohalikul tasandil vastutavad isikud Sinilipu eemaldama
- Riiklik FEE esindusorganisatsioon teeb hooaja jooksul kontrollvisiite Sinilipu saanud sadamates.

Iga sadama kasutaja saab aidata Programmi käimas hoidmisele kaasa kaitstes ümbritsevat keskkonda:

- Järgige jahisadama käitumisjuhendi juhiseid
- Kasutage värvide, pesuvahendite, kemikaalide jms jaoks keskkonnasõbralikke tooteid.
- Teatage ametiasutustele reostusest või muudest keskkonnanäeskirjade rikkumistest
- Säätke vett, elektrit ja kütust
- Julgustage teisi meremehi keskkonna eest hoolitsema

KOHUSTUSLIK KRITEERIUM	SOOVITUSLIK KRITEERIUM
Kõik piirkonnad	

4. kriteerium. Jahisadam vastutab jahisadama kasutajatele ja töötajatele vähemalt kolme keskkonnaharidusliku tegevuse pakkumise eest

Keskkonnahariduslikud tegevused edendavad Sinilipu programmi eesmärke:

- Veekeskkonna teadlikkuse suurendamine ja selle eest hoolitsemine sadamapiirkonna kasutajate ja naaberelade elanike poolt
- Keskkonnaalase koolituse ja heade tavade meetodite pakkumine jahisadama töötajatele, jahisadama tarnijatele ja muudele jahisadama piirkonnas tegutsevatele turismiteenuste pakkujatele
- Kohalike sidusrühmade osalemise soodustamine kohaliku ökosüsteemi haldamises
- Säätva puhkuse ja turismi edendamine piirkonnas
- Ideede jagamise edendamine Sinilipu programmi ja teiste FEE programmide (YRE, LEAF, Roheline kool ja Roheline Võti) vahel.

Taotlusvormile tuleb lisada eelolevaks hooajaks kavandatud tegevused ning teave eelmisel Sinilipu hooajal läbiviidud keskkonnaharidustegevuse kohta (kui see on olemas).

Jahisadama pakutavaid ja Sinilipu hooajal tehtavaid tegevusi peab olema vähemalt kolm. Tegevused peavad keskenduma keskkonnale, keskkonnaprobleemidele, Sinilipu keskkonnaprobleemidele või jätkusuutlikkuse küsimustele.

Haridustegevus peaks olema tõhus ja asjakohane. Jahisadama juhtkonnal on soovitatav eelmistel hooaegadel ellu viidud tegevused hinnata ja töötada nende pideva täiustamise nimel.

Lisaks tuleb neid keskkonnahariduslikke tegevusi pakkuda tasuta. Vajadusel aktsepteeritakse väikest osalustasu, et katta selliseid kulusid nagu lõunasöök, vesi jne, kuid nendest keskkonnahariduslikest tegevustest ei saa tulu saada.

Kui Sinilipu jahisadama lähedal on spetsiaalselt määratud alasid (sealhulgas rannikualad või merekaitsealad) (nt mangroovid, mererohupreenrad), on tungivalt soovitatav, et nende tundlike looduslike alade kohta toimuks üks või kaks keskkonnategevust.

Tegevuste liigid

Jahisadam peab läbi viima erinevaid haridusalaseid tegevusi. Eri tüüpi tegevused võib jagada viide kategooriasse:

Passiivse osalemise tegevused: see võib hõlmata näitusi, demonstratsioone, filme, esitlusi, slaidiseansse, konverentse, debatte, rahvusvaheliste ekspertide ettekandeid jne.

Aktiivse osalemise tegevused: see hõlmab giidiga ekskursioone, harivaid mängu, teatrit/näidendeid, koristuspäevi, fotograafia- või joonistusvõistlusi, looduse ümberehitamise projekte, taaskasutusprojekte, roheline tehnoloogia projekte, kogukonna rannikualade seireprogramme jne.

Koolitustegevus: see võib olla koolitus paadisõitjatele või jahisadama töötajatele, laste rühmade eest vastutavatele isikutele, töövõtjatele, konkreetsetele riiklikele koolitusprogrammidele jne.

Kirjastamine ja meedia: voldikute, kleebiste, tõlgendusmärkide, postkaartide, kooli- ja omavalitsuste infolehtede, raamatute, T-särkide, kottide, plakatite, raadiosaadete jms tootmine.

Sinilipu keskkonnainfo keskus: see on koht, kus saab anda konkreetset teavet Sinilipu ja keskkonnaharidusega seotud küsimuste kohta. Selline keskus või koht peaks pakkuma nii tegevusi kui ka näitusi ning pakkuma keskkonna- ja loodusteavet, et kvalifitseeruda keskkonna tõlgendamise või hariduskeskusena. Teavet selle asukoha ja tegevuste kohta saate jahisadamast või lähedalasuvatest turismiinfopunktidest.

Sihtrühmad

Tegevused peavad olema suunatud paljudele erinevatele sihtrühmadele. Nende sihtrühmade hulka kuuluvad külastajad, paadisõitjad, töötajad, kohalikud, muud turismitöötajad, kalurid, kohalikud tööstused jne.

Tegevuste liigid, kogused ja sihtrühmad peavad vastama olukorrale. Näiteks suure turismisihtkoha puhul peaks laiemale avalikkusele olema saadaval rohkem kui üks tegevus hooaja kohta.

Ühendus olemasolevate programmidega

Jahisadamal on soovitatav teha koostööd teiste rühmituste, valitsusväliste organisatsioonide, kohalike Sinilipu randade või teiste FEE programmides osalejatega, koos ekspertide ja ülikoolidega, kes aitavad tegevusi ette valmistada ja ellu viia.

Teave tegevuste kohta

Teave avalikult kättesaadavate tegevuste kohta tuleb teha kättesaadavaks jahisadamas ja soovitatavalt ka turismilehtedes või -ajakirjades või postitatud turismibüroodesse. Avaldatud teave peaks sisaldama: millised tegevused, millal ja kus need toimuma hakkavad, kellele need on mõeldud jne.

Ei ole aktsepteeritav

Tegevused, mis ei ole selle kriteeriumi täitmiseks vastuvõetavad, on järgmised:

- muude Sinilipu kriteeriumide täitmiseks läbi viidud tegevused, nagu jahisadama üldine puhastamine, jäätmekäitlus, ringlussevõtt jne.
- tegevused, mis keskenduvad ainult turismile, keskendumata jätkusuutlikele tavadele
- muud jahisadama poolt tehtud tegevused, mis on osa igapäevastest tervise, ohutuse või turismiga seotud tegevustest.

Näited

Näiteid headest haridusalastest tegevustest võib leida või alla laadida Sinilipu rahvusvaheliselt veebisaidilt (www.blueflag.org).

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
-----------------------	-----------------------

Kõik piirkonnad	
-----------------	--

5. kriteerium. Jahisadama kaudu pakutakse paadiomanikele individuaalset Sinilippu

Jahisadama juhtkond peab jahisadama kontoris pakkuma paadiomanikele individuaalset Sinilippu. Individuaalne Sinilipp on väike lipp, mida pakutakse (antakse või ostetakse) eralaevaomanikele, kes võtavad endale kohustuse järgida keskkonnaalaseid käitumisjuhendeid. Individuaalset Sinilippu saavad taotleda nii riiklikud kui ka välismaised paadiomanikud, kui nad ei tegele oma paadiga äritegevusega.

Keskkonnaalase tegevusjuhendi täpne sisu on riigiti erinev, kuid see peaks sisaldama vähemalt järgmist:

- Ma ei viska prügi merre ega mööda rannikut
- Ma ei lase reovett merre, rannikuvette ega tundlikesse piirkondadesse
- Ma kasutan hoidmispaaki pardal olevate tualettjätmete kogumiseks
- Ma ei lase merre mürgiseid jätmeid (õli, värv, kasutatud akud, puhastusvahendid jne). Ma viskan need jätmed ohutult sadamas asuvatesse konteineritesse
- Propageerin ja kasutan ise materjalide ja pakendite ringlussevõttu (klaas, paber jne)
- Kasutan kõige keskkonnasõbralikumaid tooteid (värvid, määrumisvastased ained, värvi eemaldaja, pesuvahendid, kemikaalid jne)
- Ma teatan viivitamatult reostusest või muudest keskkonnanäeskirjade rikkumisest ametivõimudele
- Ma ei kasuta ebaseaduslikku kalapüüki ja austan perioode, mil kalapüük on keelatud
- Ma kaitsen meres loomi ja taimi, sealhulgas ei häiri pesitsevaid linde, hülgeid ega muid mereimetajaid - Ma austan tundlikke ja kaitstud looduslikke alasid
- Väldin ankurdamist tundlikesse piirkondadesse
- Väldin kalapüügi või püügivahendite häirimist
- Olen lugupidav ja arvestav teiste inimeste ja keskkonnaga
- Ma ei osta ega kasuta kaitsealustest/ohustatud liikidest või veealustest arheoloogilistest leidudest valmistatud esemeid
- Julgustan teisi meremehi keskkonna eest hoolitsema
- Sellele käitumisjuhendile alla kirjutades kinnitan, et kasutan seda ainult oma isikliku paadi jaoks, mitte äriliseks otstarbeks

Käitumisjuhendil peab olema paadiomaniku nimi, allkiri ja aadress ning siseriikliku koordineerija või Sinilipu peakontori nimi ja aadress. Kui paadiomanik annab käitumisjuhendi jahisadama juhtkonnale, peaks ta selle saatma riiklikule koordineerijale, kes saadab lipu paadiomanikule. Teise võimalusena võib paadi omanik saata selle otse kas riiklikule koordineerijale või peakontoris. Kõik Sinilippu kandvad paadiomanikud registreerivad oma nime ja aadressi riikliku koordineerija juures.

Jahisadam peab pakkuma jahisadama kontoris, klubihooones või poes keskkonna-alast käitumisjuhendit. Kui keskkonna-alase käitumisjuhendi riikliku versiooni pole saadaval, tuleks esitada rahvusvaheline versioon. Teabetahvil tuleb kuvada info paadiomanikele antava Sinilipu kohta.

KOHUSTUSLIK KRITEERIUM	SOOVITUSLIK KRITEERIUM
Kõik piirkonnad	

6. kriteerium. Kaks korda aastas toimub personaliga Sinilipu programmi teemaline kohtumine

Seda tehakse eelistatavalt enne ja pärast Sinilipu hooaega, kuid nende jahisadamate puhul, kus hooaeg on pikk, võib koosolekuid pidada iga kuue kuu tagant. Seda saab kontrollida juhtkonna koosolekute aruannete või protokollidega.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

7. kriteerium. Iga töötaja teab Sinilipust ja oskab külalistega Sinilipu teemal suhelda

Jahisadama juhtkonnas on süsteem, mille kohaselt teavitatakse uusi töötajaid Sinilipu programmist ning uute töötajate puhul korraldatakse koolitus selle kohta, mida Sinilipu kriteeriumid tema töös tähendavad. Kõrghooajal töötavaid osalise tööajaga töötajaid tuleb ka Sinilipust teavitada.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

KESKKONNAJUHTIMINE

8. Tuleks moodustada jahisadama halduskomitee, mis vastutaks keskkonnajuhtimissüsteemide loomise ja jahisadama regulaarsete keskkonnakontrolli eest

Jahisadama halduskomitee peaks koosnema kõikidest asjakohastest sidusrühmadest kohalikul tasandil. Asjaomaste sidusrühmade hulka võivad kuuluda kohaliku omavalitsuse esindajad, kohaliku turismi, purjetamisorganisatsioonide, merekaitseala esindaja, haridusalane esindaja, kohalik keskkonnaalane valitsusväline organisatsioon jne.

Jahisadama korralduskomitee peaks tegema koostööd jahisadama juhatajaga, et kehtestada keskkonnajuhtimissüsteem ja korraldada jahisadama regulaarsed keskkonnakülastused. Lisaks on komitee koos jahisadama juhatajaga kohustatud tagama vastavuse teiste keskkonnajuhtimiskriteeriumidele.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

9. kriteerium. Jahisadamas peab olema keskkonnapoliitika ja keskkonnaplaan. Plaan peab sisaldama viiteid veemajandusele, jäätmete ja energiatarbimisele, tervise- ja ohutusprobleemidele ning võimaluse korral keskkonnasõbralike toodete kasutamisele

See kriteerium julgustab jahisadamat uurima jahisadamasse sattuvaid keskkonnakoormusi, kavandama ja parandama jahisadama keskkonnatingimusi ning lõpuks dokumenteerima need parandused. Seetõttu ei ole kriteeriumi eesmärk mitte ainult julgustada jahisadamaid keskkonna olukorrast ülevaadet saama - vaid keskenduda ka tegevustele, mida tuleb ette võtta. Jahisadama keskkonnatingimuste planeerimine ja parandamine võib samal ajal avaldada positiivset mõju jahisadama majandusele.

Sinilipu programmis osalevad jahisadamad on suuruse ja võimsuse poolest väga erinevad. *Lisast A leiate kaks soovitus selle kriteeriumi täitmiseks*

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

10. kriteerium. Tundlike alade haldus

Mõned Sinilipu jahisadamas või selle lähedal asuvad alad võivad olla väga tundlikud ja vajavad erilist haldamist. Sellistel juhtudel peab jahisadama käitaja nõu pidama asjakohase kaitseorganisatsiooni või eksperdiga, et saada nõu nende alade haldamise kohta. Kui piirkonnad nõuavad erihaldust, peab taotleja taotluse esitamisel kinnitama, et konsultatsioon on toimunud ja majandamiskava rakendatakse.

Ranniku- ja/või merekaitsealal või selle läheduses on vaja konsulteerida rannikualade või jahisadamate kaitseala juhtkonnaga, et tagada ühised ökosüsteemi kaitse ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärgid.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

11. kriteerium. Ohtlike jäätmete ladustamiseks peavad olema piisavad ja nõuetekohaselt märgistatud eraldatud mahutid. Jäätmeid peab käitlema litsentseeritud töövõtja ja jäätmete kogumine peab toimuma ohtlikele jäätmetele mõeldud rajatistes.

Ohtlike jäätmete hoidlad peavad sisaldama nõuetekohaselt märgistatud mahuteid kõigi asjakohaste ohtlike jäätmete (nt värvid, lahustid, saastumisvastased ained, patareid, vanaõli jne) kogumiseks. Kohustuslik on eraldatud rajatiste olemasolu vähemalt kolme (3) eri liiki ohtlike jäätmete jaoks.

Ohtlike jäätmete vastuvõturajatised peavad olema hästi hooldatud. Panipaikade leidmisel ja valimisel tuleks arvestada ka esteetikaga.

Konteinerite mahutavus, jahisadama kasutajate arv ja konteinerite tühjendamise sagedus määravad jahisadamasse paigutatud konteinerite arvu.

Ohtlike jäätmete vastuvõtmise ruumid peavad olema puhtad ja keskkonnaohutud, s.t mahutid peavad olema sobivad ohtlike jäätmete mahutamiseks ja põrand, millel konteinerid seisavad, olema betoonist, metallist või muust tahkest materjalist. Tuleb vältida jäätmete lekkimist, süttimist, plahvatamist jne.

Sellised kogumispunktid tuleks teistest rajatistest eraldada ning need ei tohi kujutada ohtu lastele. Võimaluse korral ei tohiks rajatised asuda vee lähedal. Juhusliku lekke korral tuleb konteinerite ümbrus viivitamatult puhastada ja esmajärjekorras taastada. Õli vastuvõturajatised peaksid eelistatavalt sisaldama teisaldatavaid õli vastuvõtumahuteid.

Litsentseeritud kõrvaldamisrajatised ehk kogumispunktid tähendab rajatise, mille ametiasutused on keskkonnanõuete alusel heaks kiitnud. Jäätmete korrektse kogumise, sorteerimise, ladustamise ja kõrvaldamise tagamiseks peab jahisadam vastama riiklikele/rahvusvahelistele jäätmekavadele/standarditele (Euroopas vastavalt ELi 27. novembri 2000. aasta direktiivile 2000/59/EÜ). Sinilipu akrediteeringu saanud jahisadama kohustus on tagada, et jäätmed kõrvaldatakse nõuetekohaselt. Litsentseeritud vedajad peavad ohtlikud jäätmed vedama litsentseeritud rajatisesse.

Väikeste ja/või kõrvaliste jahisadamate (alla 150 kaikohta) puhul, kellel on ohtlike jäätmetega tegelemine võimatu, kuna nad ei suuda jäätmeid vastutustundlikult kõrvaldada, on lubatud pidada läbirääkimisi teise jahisadamaga nende jahisadama läheduses millel on võimalused ohtlike jäätmete taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks. Kui see naabersadam saab tegeleda väikese ja kaugel jahisadama ohtlike jäätmetega, siis saab ta vastu võtta ohtlikud jäätmed väikese ja kaugel jahisadama paadisõiduklientidelt. See info tuleb aga ära tuua nii Sinilipu jahisadama infotahvlil kui ka jahisadama infopakettis kõigile külastajatele ja paadisõpradele.

Kahe jahisadama vahel tuleb allkirjastada kirjalik leping; siiski jääb Sinilipu jahisadama kohustus tagada jäätmete nõuetekohane käitlemine.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

12. Tuleb sadamasse paigutada piisavad ja tühjendatavad prügikastid ja/või prügikonteinerid. Jäätmeid käitleb litsentseeritud töövõtja ja need kõrvaldatakse litsentseeritud rajatises

Jahisadama territoorium peab olema puhas, regulaarselt tühjendatavate prügikastide/prügikonteineritega. Samuti peavad jahisadama restoranid, poed, haljasalad jms olema puhtad.

Prügikastid ja/või prügikonteinerid peavad olema funktsionaalsed ja atraktiivsed. Arvesse tuleks võtta nii esteetikat kui ka funktsionaalsust. Võimaluse korral on soovitatav ka prügikastid valmistada keskkonnasõbralikest materjalidest.

Sõltuvalt jahisadama kasutajate arvust, prügikastide/prügikonteinerite mahust ja nende tühjendamise sagedusest peab olema piisav arv prügikaste/prügikonteinereid.

Litsentseeritud kõrvaldamisrajatised on rajatised, mille ametiasutused on keskkonnanõuete alusel heaks kiitnud. Sinilipu akrediteeringu saanud jahisadama kohustus on tagada, et selle jäätmed kõrvaldatakse nõuetekohaselt. Litsentseeritud vedajad peavad jäätmed vedama litsentseeritud rajatisesse.

Ohtlike jäätmete õige kogumise, sorteerimise, ladustamise ja kõrvaldamise tagamiseks peab jahisadam vastama riiklikele/rahvusvahelistele jäätmekavadele/standarditele (Euroopas vastavalt ELi 27. novembri 2000. aasta direktiivile 2000/59/EÜ).

Jahisadam peab tagama piirkonna puhastamise nii tihti kui vaja (võiks olla iga päev). Väljastpoolt tuleva tösisse reostuse korral tuleb selline reostus viivitamatult kõrvaldada vastavalt hädaolukorra lahendamise plaanile (kriteerium nr 18). Väga rasketel juhtudel võib osutada vajalikuks Sinilipp ajutiselt maha võtta, selgitades infotahvil mahavõtmise põhjuseid.

Samas on keskkonnakäitumise juhendis (kriteerium nr 2) oluline harida jahisadama kasutajaid, et nad ei viskaks jahisadamasse ega merre prügi, tühje WC -paake jms.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

13. kriteerium. Supelrannal peavad olema rajatised ümbertöödeldavate jäätmete vastuvõtmiseks, nagu nt pudelid, purgid, paber, plastik, orgaaniline materjal jmt

Jahisadamas tuleb rõhku panna jäätmete minimeerimisele. Jäätmed tuleb võimalikult suures ulatuses jagada erinevatesse kategooriatesse ja ringlusse võtta.

Eraldamine võib hõlmata klaasi, purke, paberit, plasti, orgaanilisi materjale jne. Jahisadamas peavad olema võimalused vähemalt kolme erineva ringlussevõetava jäätmematerjali vastuvõtmiseks. Kasutamise hõlbustamiseks peavad mahutid olema hästi märgistatud ja vajaduse korral erinevates keeltes.

Teave ringlussevõetavate jäätmete eraldamise kohta tuleb esitada ringlussevõtukohta asukohas või infotahvlil.

Sinilipu akrediteeringu saanud jahisadam on kohustatud tagama, et selle taaskasutatavad jäätmed on nõuetekohaselt ringlusse võetud. Litsentseeritud vedajad peavad jäätmed toimetama ringlussevõtu kohta.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

14. kriteerium. Jahisadamas peaksid olema pilsivett pumpavad seadmed

Pilsivee pumpamise seadmed peaksid suutma eraldada õlist pilsivett või vee väljavõtmist õlijääkidest.

Pilsivee pumpamise rajatised võivad olla jahisadamas või jahisadama vahetus läheduses. Rajatised peavad olema kõigile potentsiaalsetele kasutajatele kergesti ligipääsetavad.

Väikese ja/või kaugel asuva jahisadama (alla 150 kaikota) puhul on lubatud seda võimalust naabersadamaga jagada. Sellisel juhul peab teave olema nii infotahvlil kui ka jahisadama klientidel väga selge. Kahe jahisadama vahel tuleb allkirjastada kirjalik leping; siiski jääb Sinilipu jahisadama kohustus tagada pilsipumpade nõuetekohane haldamine.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

15. kriteerium. Jahisadamas peab olema tualettpaakide jäätmete vastuvõtukoht

Tualettpaakide jäätmete vastuvõturajatised võivad koosneda alalisest tualettpumpamisjaamast, teisaldatavast tualettpumpamisrajatisest või musta vett pumpavast kaubikust.

Rajatised peavad olema paadiomanikele hõlpsasti juurdepääsetavad igal ajal jahisadama toimingute ajal ning eelistatavalt asuma jahisadamas või jahisadama vahetus läheduses.

Soovitatav on, et tualettpaakide jäätmete vastuvõtukoht sobiks kohalike harjumustega ja oleksid rajatud paatide omadusi silmas pidades.

Alalised tualettpumpamisrajatised peavad asuma jahisadama keskosas, kõigile paatidele (ka nende paatidele, mis vajavad rohkem ruumi ja sügavust) hõlpsasti ligipääsetavad.

Tualettpaakide jäätmete vastuvõtukoht peavad vastama siseriiklikele õigusaktidele.

Väikese ja/või kaugel asuva jahisadama (alla 150 kaikota) puhul on lubatud seda võimalust naabersadamaga jagada. Lisaks võib väike ja/või kaugel asuva jahisadama pakkuda ka selle eest hoolitsemiseks töövõtja teenuseid. Mõlemal juhul peab teave olema nii infotahvlil kui ka kõigi jahisadama klientide jaoks väga selge. Kahe jahisadama ehk Sinilipu jahisadama ja töövõtja vahel tuleb allkirjastada kirjalik leping, kuid Sinilipu jahisadama kohustus on tagada, et tualettpaakide vastuvõturajatised oleksid nõuetekohaselt hallatud.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

16. kriteerium. Kõik hooned ja seadmed peavad olema nõuetekohaselt hooldatud ja vastama siseriiklikele õigusaktidele. Jahisadam peab olema hästi integreeritud ümbritsevasse loodusesse ja keskkonda.

Jahisadam (sealhulgas kõik hooned ja seadmed) peab olema hästi hooldatud ning vastama riiklikele ja rahvusvahelistele õigusaktidele. Jahisadamal peavad olema kõik jahisadamana toimimiseks vajalikud load.

Kui kavatakse ehitada uus jahisadam, kus on üle 500 kaikoha või olemasolevat jahisadamat pikendatakse rohkem kui 250 kaikoha võrra, tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine.

Muud jahisadama hooned/rajatised (sh kauplused, restoranid, kraanad, mänguväljakud jne) peavad olema puhtad, ohutud, nõuetekohaselt hooldatud ja vastavad asjakohastele õigusaktidele. Jahisadama maale, vette ega ümbruskonda ei tohi sattuda hoonetest/rajatistest loata reostust.

Jahisadamas on tungivalt soovitatav võimaluse korral kasutada hoonetes keskkonnasõbralikke seadmeid ja tooteid. Jahisadama haljasaladid tuleks ka korralikult hooldada keskkonnasõbralikul viisil (ilma pestitsiidide kasutamata).

Tuleb arvestada jahisadama üldilmega. See peab olema hästi integreeritud ümbritsevasse loodusesse ja ehitatud keskkond peaks arvestama projekteerimisstandarditega ning vastama keskkonna- ja esteetilistele nõuetele. Kõigi Sinilipu jahisadamate eesmärgid ei ole identsed; jahisadamaid tuleks julgustada oma individuaalseid omadusi säilitama.

Sinilipp ei tohi jahisadamas oluliste hoonete laienduste ja/või ümberehituste ajal lehvida.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

17. kriteerium. Piisavad, puhtad ja hästi märgistatud sanitaarruumid, sealhulgas pesemisvõimalused, peavad olema olema ja varustama külastajaid joogiveega. Reovee ärajuhtimine on kontrollitud ja see suunatakse litsentseeritud reoveepuhastisse

Sanitaarruumid peavad olema heas korras, puhtad ja hästi hoitud. Samuti peavad sanitaarruumide hooned olema hästi hooldatud ja üldiselt kooskõlas riiklike ehitusseadustega (vt ka kriteerium nr 12). Sanitaarruumides peavad olema tualetid, kraanikausid ja dušid. Samuti peab olema kättesaadav joogivesi. Muud võimalused võivad hõlmata pesumasinaid.

Jahisadamas olevate sanitaarseadmete arv peab olema jahisadama külastajate arvule kõrghooajal piisav (üldjuhul vähemalt üks tualett, üks pissuaar, üks dušš, üks käsipesukauss 25 kaikoha kohta). Jahisadama juhtkond peab julgustama paadiomanikke jahisadamas viibimise ajal kasutama sadama tualettruume paatide tualettide asemel.

Sanitaarruumid peavad olema kergesti ligipääsetavad ja asuma mitte liiga kaugel jahisadama ühestki punktist (üldiselt vähem kui 200 meetri kaugusel igast paadist mis tahes kai ääres). Sanitaarruumide asukoht peab olema hõlpsasti leitav (kasutades jahisadama kaardil olevaid märke või tähiseid).

Sanitaarruumid peavad olema ühendatud litsentseeritud reoveepuhastussüsteemiga ja süsteem peab olema kooskõlas ELi asulareovee direktiiviga. Kui jahisadam on väga väike ja/või väga kaugel, saab riiklik komisjon erijuhtudel heaks kiita veel ühe ohutu viisi sadamast tekkinud heitvee ärajuhtimiseks.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM

Kõik piirkonnad	
-----------------	--

18. kriteerium. Kui jahisadamas on paatide parandamise ja pesemise alad, ei tohi reostus sattuda kanalisatsiooni, jahisadama maale ja vette ega looduslikku ümbrusesse

Jahisadam, kus on paatide parandamise ja pesemise alad, peab vastama kõikidele riiklike ja rahvusvaheliste õigusaktide standarditele ja eeskirjadele.

Paadi parandamine ja pesemine peab toimuma jahisadama spetsiaalselt selleks ettenähtud kohas.

Paatide remondi- ja pesemisaladel peavad olema kogumisfiltrid (või samaväärsed süsteemid), et vältida ohtlike ainete sattumist kanalisatsiooni ja jahisadamasse/vette. Kogumisfiltreid tuleb regulaarselt tühjendada ja filtrites olevaid jäätmeid tuleb käsitleda ohtlike jäätmetena.

Suuremad remonditööd (nt lihvimine, poleerimine või tolmuereostust põhjustav liivapritsimine) peavad toimuma katte all või siseruumides kontrollitud tingimustes. Kogutud jäätmeid tuleb käidelda ohtlike jäätmetena.

Paatide remondist ja pesemisest tulenevat tõsist mürasaastet tuleb vältida.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

19. kriteerium. Edendada tuleks säästvat transporti

Jahisadam peaks julgustama säästva transpordi kasutamist jahisadamasse ja tagasi.

Kui lähima linnaasulani on rohkem kui kaks kilomeetrit, peaks jahisadama ja linnaasula vahel eelistatavalt olema ühistransport.

Jätkusuutlikku transporti saab edendada ka laenutatavate jalgrataste ja jalakäijate radade olemasolu kaudu.

Kuna see kriteerium on kooskõlas säästva arengu eesmärkidega seotud tegevustega, julgustatakse jahisadamat selle kriteeriumi täitmise osas tegema koostööd kohalike ametiasutuste ja/või kohalike säästva arengu eesmärkide rühmadega.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

20. kriteerium. Jahisadamas on parkimine/sõitmine keelatud, välja arvatud spetsiaalselt selleks ettenähtud kohtades

Üldiselt tuleks vältida jahisadama parkimist ja autodega sõitmist. Autode kasutamine tuleks võimaluse korral asendada säästva transpordiga (ühistransport, jalgrattad jne) - vt kriteerium nr. 16

Kui parkimist ja jahisadamas sõitmist ei saa vältida, tohib sõitmine ja parkimine toimuda ainult selleks ettenähtud kohtades. Nende alade planeerimisel on väga oluline arvestada jahisadamas kõndivate inimeste ohutuse ja vaba liikumisega.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
-----------------------	-----------------------

Kõik piirkonnad	
-----------------	--

21. kriteerium. Sanitaarseadmete ja duširuumide veetarbimine peab olema kontrollitud

1. Duššidest väljub maksimaalselt 9 liitrit minutis.
2. Kraanidest väljub maksimaalselt 6 liitrit minutis.
3. Maksimaalne voolutugevus on 6 liitrit WC -loputuse kohta.

Jahisadam kasutab vett säästvaid meetmeid kraanides, duššides ja tualettides. Valamute veekraanide vool on kuni 6 liitrit minutis. Duššide vool on kuni 9 liitrit minutis. Kõigi tualettide loputamiseks ei kasutata rohkem kui 6 liitrit vett.

Erandid:

Kui tualettruumides on hallveesüsteem või seiskamisnupp, on ühe loputuse kohta lubatud maksimaalselt 9 liitrit.

Lisaks veetarbimise vähendamisele võtab jahisadam täiendavaid meetmeid. Nende hulka võivad kuuluda surve- või andurisegistid, süsteem veevoolu hõlpsaks peatamiseks, maksesüsteem (mündid), hallvee kasutamine, vee ringlussevõtu süsteem jne.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

22. kriteerium. Jahisadama jaoks peab olema keskkonnapoliitika ja keskkonnaplaan. Kava peaks sisaldama veemajanduse, jäätmete ja energiatarbimise, tervise- ja ohutusprobleemide ning võimaluse korral keskkonnasõbralike toodete kasutamise andmete kogumist. Kõiki töötajaid tuleb nendest probleemidest teavitada ja neid harida

Jahisadam registreerib gaasi, vee, elektri, jäätmete ja (valikuliselt) puhastusvahendite iga-aastased tarbimisandmed. Need andmed teisendatakse indeksiteks. Sel eesmärgil kasutatakse Exceli tabelit.

Dokumendid peavad näitama järgmist teavet:

- gaasi, elektri, vee kogused,
- kõik tasud gaasi, elektri, vee eest,
- kulu gaasi, elektri, vee tarbimise ühiku kohta.

Iga 5 aasta tagant toimub energiakontroll

Jahisadama juhtkond on tellinud täiendava uuringu soovitatud meetmete energiatõhususe kohta. Meetmed sisalduvad jätkusuutlikkuse programmis (2. suunis).

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

23. kriteerium. Jahisadama rajatiste puhastamiseks tohib kasutada ainult keskkonnasõbralikke puhastusvahendeid

Sanitaar- ja sisepuhastusvahenditel peab olema akrediteeritud keskkonnamärgis või need ei tohi kuuluda musta nimekirja (vt LISA B: Rohelise Võtme must nimekiri).

Sanitaar- ja sisepuhastusvahenditel peab olema ökomärgis (näiteks Euroopa ökomärgis, Nordic Swan ja Blue Angel).

Puhastusteenuste sisseostmisel tuleks praegune leping üle vaadata, et see vastaks ülaltoodud tingimustele, et lisada see järgmisse lepingu läbivaatamisse ja kindlasti ühe aasta jooksul pärast Sinilipu esialgset hindamist.

Erand:

See kriteerium ei hõlma konkreetseid puhastusvahendeid, mida perioodiliselt või hädaolukorras reguleerivad tervise- ja ohutus-, hügieeni- ja / või toiduohutusseadused (HACCP).

Igapäevasteks puhastustegevusteks kasutatakse ainult kiudkangast tooteid

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

24. kriteerium. Jahisadama sanitaariumides peavad olema ainult keskkonnasõbralikud hügieenitarbed, paberrätikud ja tualettpaberid. Seep ja muud isikliku hügieeni tooted peavad olema dooseri- ja süsteemiga jaoturites

Paberrätikud ja tualettpaber peavad olema valmistatud kloorivabast pleegitatud paberist või neil peab olema ökomärgis.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

25. kriteerium. Kasutada tohib ainult energiasäästlikku valgustust. Valguse kasutamist reguleerivad andurid tuleks paigaldada kõikjale, kus seda kasulikuks peetakse

Kogu valgustus on energiasäästlik (PSL, TL, SL, LED jne). Hiljemalt üks aasta pärast jahisadama ülevaatust kasutatakse hoonetes ja nende ümbruses (= väljas) energiasäästlikku valgustust. Kui pirnid ei vasta kriteeriumile, pakub jahisadam asenduskaava.

Energiasäästliku valgustuse minimaalne valgustugevus on 40 lumen / vatt. PL, TL, SL ja LED -valgustus vastavad sellele tingimusele. Halogeenvalgustust ja traditsioonilisi lambipirne ei tohi jahisadamas enam kasutada.

Kui sobivat alternatiivi pole, võib jahisadam saada selle punkti jaoks erandi. Jahisadam peab näitama, et energiasäästlikku valgustust ei saa tehniliselt teostada või et nõutava investeeringu tasuvusaeg on > 5 aastat.

Jahisadama hoonetes ja nende ümbruses kasutatakse olulisel määral valgustusandureid, et vältida tarbetut valgustust. Valgustusandurid võivad tuled sisse / välja lülitada vastavalt näiteks inimeste olemasolust (liikumisandur) või valgustugevusest (valgus/hämaraandur) lähtuvalt. Sel viisil välditakse lampide tarbetut kasutamist.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

26. kriteerium. Jahisadama energiavarustus peaks põhinema taastuenergia

Jahisadam kasutab taastuvaid energiaallikaid.

See hõlmab taastuvaid energiaallikaid, nagu tuul, päike ja vesi; päikeseenergia, tuulikud, fotogalvaanilised päikesepatareid (elektritootmine) või muu sarnane taastuenergia.

100% elektrienergia kogumahust toodetakse jätkusuutlikult. Jätkusuutlikult toodetud elekter on taastuenergiaallikatest, nagu päike, tuul ja vesi, toodetud elektrienergia nimi. Kasutatakse erinevaid nimetusi: roheline energia, roheline elekter või looduslik elekter.

Roheline gaas: ostetud gaasi koguhulk toodetakse jätkusuutlikult biomassist. Roheline gaas on biomassist toodetud gaas. See "biogaas" viiakse maagaasi ja vähendab seega olemasolevate fossiilsete maagaasivarude kasutamist. Kui ostate rohelist gaasi, peab sellega kaasas olema päritolusertifikaat.

KOHUSTUSLIK KRITEERIUM	SOOVITUSLIK KRITEERIUM
	Kõik piirkonnad

27. kriteerium. Jahisadama eesmärk peaks olema süsinikuneutraalsus

Jahisadama juhtkond viib oma tegevuse jaoks läbi CO₂-uuringu (nt fikseeritud CO₂ jalajälje määramiseks), et uurida, kas see võib olla süsinikuneutraalne.

Selgitus: Töö CO₂ heitkoguste sertifikaatidega on alati tegevuse kulminatsioon. Esmalt säästke, seejärel vaadake, kas jahisadam suudab taastuenergiat toota. Kolmas samm on süsinikdioksiidi heitkoguste neutraliseerimine, ostes ülejäänud CO₂ heitkoguste jaoks CO₂ sertifikaadid.

KOHUSTUSLIK KRITEERIUM	SOOVITUSLIK KRITEERIUM
	Kõik piirkonnad

28. kriteerium. Kunstlikult valmistatud haljasaladid ja aedu jahisadamas tuleb hooldada jätkusuutlikult

Keemilisi pestitsiide ja väetisi ei tohi kasutada rohkem kui üks kord aastas, kui puudub orgaaniline või looduslik ekvivalent.

Kuna jahisadama territooriumil ei tohiks kasutada keemilisi pestitsiide ega väetisi, võiks alternatiivina kasutada gaasileeki või mehaanilisi herbitsiide. Gaasileekide kasutamisel saavutatakse parim efekt, kui taimi ei põletata maapinnale, vaid lihtsalt kõrvetatakse.

Lilli ja aedu tuleb kasta varahommikul või pärast päikeseloojangut.

Selle kriteeriumi eesmärk on vähendada veetarbimist, eriti kui kastmiseks kasutatakse kraanivett. See on parim viis aurustumise vältimiseks ja taimede juurtele parima mõju avaldamiseks.

Vihmavett kogutakse ja kasutatakse lillede ja aedade kastmiseks

Selle kriteeriumi eesmärk on vähendada ka kraanivee tarbimist. Alternatiivne veesüsteem vihmavee säilitamiseks ja kasutamiseks piirab magevee kasutamist jootmiseks.

Uute haljasalade istutamisel kasutatakse endeemilisi (piirkonnale omaseid) või kohalikke liike.

Endeemikud kasutavad vähem vett kui mitte-endeemilised ja see säilitab ümbruskonna bioloogilise mitmekesisuse.

Uute haljasalade plaani koostamisel mõelge järgmistele komponentidele:

a. tutvustus (sh andmed)

b. jahisadamas ja selle ümbruses asfalteeritud pindade, taime- ja puuliikide inventuur ning praeguste maastikuelementide kirjeldus;

- c. kirjeldus selle kohta, kuidas jahisadamas ja selle ümbruses käsitletakse praegusi ja tulevasi looduslikke alasid (nt pügamine, muruniitmine, umbrohutõrje jne);
- d. koostama jahisadamas ja selle ümbruses asuvate loodusalade majandamiskava. Selles plaanis vaadeldakse soovitud edasist arengut.
- e. plaani kokkuvõtvad meetmed ja kulud
- f. + lisade ülevaade

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

29. kriteerium. Jahisadama rajatised peavad olema valmistatud keskkonnasõbralikest materjalidest. Jahisadama varustamisel uute hoonete, infrastruktuuri või mööbliga tuleks eelistada kohalikke tarnijaid

See hõlmab hooneid, mööblit, infrastruktuuri jne.

Keskkonnasõbralik värvimine

Värvimistöodeks kasutatakse vähem keskkonnale kahjulikke värve, millel on ökomärgis. Selgitus: Jahisadama hoonete värvimisel kasutage ainult keskkonnasõbralikku sise- ja välistvärvi. Värvidel on märgistus nagu ökomärgis, ELi ökomärgis vms.

Jahisadama uusehituse, rekonstrueerimise või renoveerimise käigus võtab ettevõtte arvesse keskkonda ja kasutatud materjalide jätkusuutlikkust.

- Hoones töödeldud puit on vastupidav, kasutades siseriiklike ametiasutuste heakskiidetud sertifitseeritud puitu. Näiteks TPAC (puiduhangete hindamiskomitee) kiitis heaks.
- Muud meetmed võivad olla: vihmavee puhverdamine, vee säilitamine, bioloogilise mitmekesisuse kaitse, keskkonnasõbraliku liikuvuse edendamine või heitmete ja saasteseadmete vähendamine hoones või uuendused hoone kasutamisel.

Suunises 36 esitatud jätkusuutliku hankepoliitika alusel esitab jahisadama juht tarnijatele nõudmisi. Jahisadama juhtkond palub tarnijatelt allkirjastatud deklaratsiooni jätkusuutlike toodete ja teenuste tarnimise kohta.

Jätkusuutlikkuse deklaratsioon on dokument, mis sisaldab jahisadama juhtkonna nõudeid tarnijatele ja milles tarnija kinnitab, et on selles suhtes pühendunud.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

TURVALISUS JA TEENUSED

30. kriteerium. Sadamas peavad olema piisavad ja hästi märgistatud elupäästmis-, esmaabivahendid ja tuletõrjevahendid. Seadmed peavad olema riigiasutuste poolt heaks kiidetud

Jahisadamate häid ohutustavasid käsitledes on oluline eristada erinevaid tegureid ja meetmeid:

- kasutajad (meremehed) versus jahisadama juhtkond ja personal
- Ennetusmeetmed versus pääste- ja hädaabimeetmed

Õnnetuste ennetamine on ohutuse tagamiseks esmatähtis. Õnnetuste vältimiseks peavad jahisadama juhtkond ja töötajad tagama, et jahisadama rajatised oleksid nõuetekohaselt hooldatud, et järgitaks siseriiklikke õigusakte ning töötajad ja kasutajad oleksid ohutusprobleemidest hästi informeeritud ja/või koolitatud. Soovitame tungivalt jahisadama hindamist, et uurida ohutusprobleeme, nt. paatide paigutamine tulekahjude võimaliku leviku suhtes jne.

Kui õnnetus juhtub, peaks jahisadamal olema hädaolukorraks vajalikud tehnilised vahendid või seadmed.

Päästevarustus

Jahisadama veeohutuse kaalumisel tuleb järgida järgmisi üldisi juhiseid:

- Inimene, kes vette kukub, peab saama veest välja tulla
- Inimene peab suutma aidata või päästa vees hätta sattunud inimest ilma oma elu ohtu seadmata.

Jahisadamas nõutavad päästevahendid peavad (vähemalt) sisaldama päästerõngaid ja redeleid. Muud tüüpi päästevahendid võivad hõlmata paadikonksusid, päästepaate, päästejaamu jms jahisadamas. Päästevahendid peavad olema riikliku päästeteenistuse poolt heaks kiidetud või vastama riiklikele või rahvusvahelistele standarditele. Seadmed peavad olema kättesaadavad piisavas koguses, kergesti tuvastatavad (hästi märgistatud) ja kergesti ligipääsetavad kogu jahisadamast (mitte rohkem kui 200 meetri kaugusel mis tahes punktist). Seadmete paigutus peab olema kooskõlas siseriiklike õigusaktidega. See peab olema kättesaadav ööpäevaringselt kogu Sinilipu hooaja jooksul ja päästevarustuse asukoht tuleb märkida jahisadama kaardile.

Kui riskihindamist ei ole läbi viidud, soovitatakse redel ja päästevahendid paigutada (vähemalt) iga 25–50 meetri järel jahisadama veepiirist. Varustus peaks olema saadaval igal muulil.

Lisaks peavad seadmed olema nähtavuse huvides värvitud (punane, oranž ja helkuritega).

Tuletõrjevahendid

Jahisadama tuletõrjevahendid peavad (vähemalt) sisaldama tulekustuteid, kuid võivad hõlmata ka veevoolikuid, tuletõkkevaipu jms. Tulekustutusvahendid peavad olema heaks kiidetud riikliku tuletõrjeühingu/organisatsiooni/asutusega ja vastama riiklikele või rahvusvahelistele standarditele.

Seadmed peavad olema kättesaadavad piisavas koguses, kergesti tuvastatavad (hästi märgistatud) ja kergesti ligipääsetavad kogu jahisadamast (mitte rohkem kui 200 meetri kaugusel mis tahes punktist).

Seadmete paigutus peab samuti olema kooskõlas siseriiklike õigusaktidega. See peab olema saadaval Sinilipu hooajal 24 tundi ööpäevas. Tuletõrjevahendite asukoht tuleb märkida jahisadama kaardile.

Tulekustutid peavad olema ka tanklates, ohtlike jäätmete hoidlate läheduses ja kohtades, kus tehakse kõrgtemperatuurseid töid.

Soovitav on, et käeshoitavad tulekustutid asetataks iga 25–50 meetri järel või 1 tulekustuti iga 15 kai kohta. Samuti oleks soovitatav, et muulide ülaosast oleks hõlpsasti juurdepääsetav fikseeritud veevarustus (tuletõrjehüdrant). Tulekustutite suuruse ja tüübi ning nende paigutuse üle otsustamisel tuleks arvestada paatide suuruse, peamiselt kasutatava kütuse tüübi ja jahisadama kauguse tõttu tuletõrje- või tuletõrjeüksusest.

Esmaabi

Esmaabivahendid peavad jahisadamas olema ja need võivad asuda jahisadama kontoris või muudes rajatistes (kauplused, restoranid jne). Esmaabivahendid ei pea tingimata olema kättesaadavad 24 tundi ööpäevas, vaid peavad olema kättesaadavad mõistlikel aegadel (nt jahisadama lahtiolekuajad).

Esmaabivahendite karbi sisu peab vastama siseriiklikele õigusaktidele või vastama riikliku või rahvusvahelise elupäästmisühingu kehtestatud standarditele. Erandjuhtudel võib esmaabivahendid asuda jahisadamale väga lähedal (vähem kui 200 meetri kaugusel). Esmaabikarbi sisu tuleb regulaarselt kontrollida ja vajadusel esemed välja vahetada. Esmaabivahendite kättesaadavus ja asukoht peavad olema infotahvilil ja jahisadama kaardil väga selgelt märgistatud.

Muu

Jahisadama sisse-/väljapääs on soovitatav selgelt tähistada meremeestele mõeldud märkidega.

Jahisadam on soovitatav öösel hästi valgustada.

Kuivdokkide ja hoiukohtade puhul on soovitatav paadid paigutada nii, et päästeautod saaksid ridade vahel liikuda, ning tuletõrjevahendid tuleks paigutada kogu alale. Nõu saamiseks tuleks pöörduda kohalike tuletõrjeekspertide poole.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

31. kriteerium. Tuleb koostada hädaolukorra lahendamise plaanid reostuse, tulekahju või muude õnnetuste korral

Kui juhtub õnnetus või hädaolukord, peavad jahisadamal olema selle korraldamiseks vajalikud organisatsioonilised vahendid või hädaolukorra lahendamise plaanid.

Jahisadamal peab olema hädaolukorra lahendamise plaan, milles on kirjas, mida teha reostuse, tulekahju või muude jahisadama turvalisust mõjutavate õnnetuste korral (nt ohutus tanklates, kraanade läheduses jne). Jahisadama töötajaid tuleb hädaolukorra lahendamise plaanist teavitada.

Jahisadama hädaolukorra lahendamise plaan võib olla jahisadama jaoks konkreetne, kuid see võib olla ka osa suuremast sadamast, munitsipaal- või piirkondlikust hädaolukorra lahendamise plaanist.

Asjaomased ametiasutused (kohalikud omavalitsused, tuletõrje, Punane Rist jne) peavad hädaolukorra lahendamise plaani heaks kiitma.

Hädaolukorra lahendamise plaan peab sisaldama vähemalt järgmist:

- Isikute tuvastamine, kellega õnnetuse korral ühendust võtta
- haldusteenuste ja sekkumiseks vajalike inimeste kaasamine
- Protseduurid inimeste kaitsmiseks või evakueerimiseks jahisadamas või selle läheduses
- Avaliku hoiatamise ja teavitamise kord.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

32. kriteerium. Ohutusnõuded ja teave tuleb jahisadamasse üles panna

Õnnetuste ennetamine on ohutuse seisukohalt ülitähtis. Enamasti saavad asjaosalised õnnetusi vältida. Seega on jahisadama kasutajate ohutusalane teave ja haridus väga oluline.

Üldine teave ohutusmeetmete kohta tuleb postitada jahisadamas kergesti ligipääsetavasse kohta ja infotahvilile. Ohutusmeetmed peavad sisaldama (vähemalt) järgmist:

- Teave ohtlike ja tuleohtlike jätmete õige ladustamise kohta
- Juhised bensiini/bensiinipaakide täitmiseks tanklas
- ohutusmärgid (nt kaitsmata muulid)
- lahtise tule või ilutulestiku keelamine jahisadamas (kui selleks pole selleks ettenähtud ala või jahisadama luba)
- Juhised jahisadama pistikupesade ohutuks kasutamiseks
- Jahisadamas ujumine keelatud
- teave olemasoleva üldkasutatava telefoni, elupäästmis-, tuletõrje- ja esmaabivahendite aukohta kohta
- Teave eespool nimetatud seadmete kasutamise kohta
- Üksikasjad selle kohta, kuidas teisi inimesi ohtliku olukorra eest hoiatada
- Teave selle kohta, kelle poole pöörduda jahisadama ohutuse kohta lisateabe saamiseks
- teave asjakohaste hädaabinumbrite kohta (politsei, tuletõrje, kiirabi, jahisadama juht)

Muu teave võib hõlmata järgmist:

- Soovitus, et lapsed peaksid jahisadamas kandma päästevesti
- Teave esmaabi ja elupäästmiskursuste kohta
- Juhised alkoholitarbimise kohta jahisadamas
- Teave selle kohta, kuidas vältida tulekahju paatidel ja jahtidel

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

33. kriteerium. Elektrienergia ja vesi on kaikohtades saadaval, rajatised peavad olema siseriiklike õigusaktide kohaselt heaks kiidetud

Paatide jaoks peab olema elekter ja vesi. Rajatised peavad olema kättesaadavad kaidest mitte kaugemal kui 25 meetrit (välja arvatud paadid, mis ei kasuta elektrit). Elektri ja vee kasutamise tingimuste kohta peab olema selge teave, soovitavalt ka teave energia ja vee säästmise kohta.

Kõik paigaldised peavad olema ohutud ja heaks kiidetud vastavalt riiklikele ja/või rahvusvahelistele õigusaktidele. Üldkasutatav valgus peab jahisadamates olema kättesaadav, eriti ohutuse tagamiseks.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

34. kriteerium. Puudega inimestele mõeldud vahendid peaksid olema olemas

Puuetega inimestele mõeldud vahendid jahisadamas peaksid (vähemalt) sisaldama järgmist:

- juurdepääs puuetega inimestele jahisadamale ja selle ümbrusele (sh muulidele)
- spetsiaalsed parkimisvõimalused puuetega inimestele
- puudega inimestele juurdepääs sanitaarruumidele

Puudega inimestele mõeldud muud võimalused jahisadamas võivad olla:

- paadisõidud puuetega inimestele
- juurdepääs jahisadama kontoritele, kauplustele ja restoranidele
- Juurdepääs jahisadama tegevustele

Puuetega inimeste juurdepääs ja rajatised peavad vastama kõikidele riiklikele ja rahvusvahelistele eeskirjadele/standarditele. Tualettruumid peavad olema projekteeritud ratastoolis ja teistele puuetega inimestele.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

35. kriteerium. Jahisadamasse tuleb üles panna kaart, mis näitab erinevate rajatiste asukohta

Infotahvlile tuleb üles panna jahisadama piirkonna kaart, kus on märgitud kõik nõutavad rajatised.

Kaardile tuleb märkida järgmised rajatised:

- Ohtlike jäätmete ja õlijäätmete vastuvõturajatised
- prügikonteinerid
- rajatised taaskasutatavate jäätmete jaoks
- WC -paagi pumpamise-/vastuvõturuumid (kui need on olemas)
- pilsivee pumpamise/vastuvõtmise seadmed (kui need on olemas)
- päästevarustus
- tule tõrjevahendid
- esmaabivahendid
- üldkasutatav telefon (vajadusel)
- sanitaarruumid (tualetid, dušid, pesemisvõimalused, joogivesi jne)
- tankla (kui see on olemas)
- paatide parandamise ja pesemise alad (kui need on olemas)
- sadama kontor/klubimaja
- rajatised puuetega inimestele (kui need on olemas)
- määratud parkimisalad (kui need on olemas)
- külalislaevadele reserveeritud paadikohad (kui need on olemas)
- Ühistransport lähedal (kui jahisadam on väga lähedal)
- „Asud siin“ näitaja
- suunaviidad, nt. põhjasuund

Kaardile saab märkida ka muid rajatiseid (nagu poed, restoranid jne).

Erinevad rajatised tuleks eelistatavalt kaardile märkida kergesti mõistetavate piktogrammidega.

Jahisadama kartograafilised koordinaadid tuleks esitada selgelt nähtavas kohas.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

VEEKVALITEET

36. kriteerium. Jahisadama vesi peab olema visuaalselt puhas ilma igasuguse reostuseta, nt. õli, prügi, kanalisatsioon või muu reostus

Selleks, et jahisadam vastaks kõrgetele keskkonnastandarditele, on väga oluline, et jahisadam ja jahisadama vesi oleksid visuaalselt puhtad.

Jahisadama vesi ei tohiks sisaldada:

õlitäpid, prügi (pudelid, purgid, plastik jne), kanalisatsioon või muud märgatavad reostuse tunnused. Vees ei tohi tulla ebaloosulikke lõhnu.

Looduslikud sündmused, nagu vetikate lagunemine, rannakarpide kudumine jne, võivad tekitada vees loodusliku reostuse. Sellistel juhtudel tuleb teabetahvilil esitada teave looduslike juhtumite kohta.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
Kõik piirkonnad	

ETTEVÕTTE SOTSIAALNE VASTUTUS

37. Jahisadama juhtkonnal on ettevõtte sotsiaalse vastutuse poliitika, mis hõlmab inimõigusi, tööalast võrdõiguslikkust keskkonnahariduses ja korrupsioonivastast võitlust.

Jahisadama juhtkond on deklareerinud ettevõtja sotsiaalse vastutuse poliitika (CSR).

Jahisadama juhtkonnal on ettevõtte sotsiaalse vastutuse poliitiline avaldus, milles ta määratleb oma eesmärgid jätkusuutlikkuse ja ettevõtte sotsiaalse vastutuse kohta. Avaldus peab olema nähtaval kohal. CSR -poliitika on jahisadama kõrgema juhtkonna avaldus, mis näitab, et jätkusuutlikkus ja ettevõtte sotsiaalne vastutus on ettevõtte lahutamatu osa.

Avalduses pööratakse vähemalt tähelepanu:

- üldised ettevõtte sotsiaalse vastutuse eesmärgid/jätkusuutlikkuse põhimõtted, mis puudutavad inimesi/planeeti/kasumit ja ärieesmärkide struktuurilist osa,
- rakendusmeetmed on kooskõlas kehtestatud ettevõtte poliitika ja menetlustega,
- üldised eeskirjad ettevõtte jätkusuutlikkuse poliitika rakendamise kohta seoses juriidiliste nõuete täitmisega, töötajate koolitamisega ning ettevõtte keskkonnategevuse tulemuslikkuse registreerimise/jälgimisega

Jahisadam töötab järgmise kolme aasta jooksul välja ettevõtete sotsiaalse vastutuse programmi

Jätkusuutlikkusprogramm näitab kolmeks aastaks, milliseid keskkonnasäästlikkuse meetmeid võetakse kasutusele, et vähendada gaasi, vee, elektri ja jäätmete tarbimist (ennetamine) sel perioodil. Poliitika hõlmab ka tegevusi ja meetmeid hangete, transpordikorralduse, kogukonna kaasamise jne valdkonnas. Võtke juhendiks rahvusvahelised Sinilipu kriteeriumid.

Iga töötaja saab anda oma panuse CSR -i

Jahisadama juhtkonnal on poliitika, mille kohaselt saavad kõik töötajad anda oma panuse ettevõtete sotsiaalse vastutuse/jätkusuutlikkuse saavutamisse. Näiteks on olemas "ettepanekute kast", kus töötajad saavad esitada oma ideid jahisadama jätkusuutlikkuse suurendamise kohta.

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

SOTSIAALNE JA KOGUKONNA KAASAMINE

38. Jahisadama juhtkond võtab kasutusele vähemalt kaks meetet, et soodustada jätkusuutlikke suhteid vahetus lähiümbruses ja täita oma kohustust toimida paremini sotsiaalsetes valdkondades.

Näiteks sadama juhtkond:

- edendab elanike/sidusrühmade häid suhteid ja töötab nendega pikaajaliste suhete nimel (tasuta ruumid, tasuta ürituste korraldamine, annab iga-aastase kingituse võimalike ebamugavuste kompenseerimiseks)
- stimuleerib kohalikku majandust
- teeb koostööd teiste kohalike organisatsioonidega, nagu kohalikud ühendused, loodusorganisatsioonid
- osaleb aktiivselt heategevus- või looduskaitseorganisatsioonis
- pakub heategevuseks tasuta suhtlusplatvorme
- jagab jätkusuutlikke kingitusi ja / või müügiartikleid
- sponsoreerib sotsiaalset / kogukondlikku organisatsiooni; otseselt või kaudselt, materiaalselt või mitte-materiaalselt või on pühendunud sotsiaalsele eesmärgile
- osaleb aktiivselt heategevuses

KOHUSTUSLIK KRITERIUM	SOOVITUSLIK KRITERIUM
	Kõik piirkonnad

LISA A: keskkonnaplaanide koostamise juhised**[9. kriteerium]**

Sinilipu programmis osalevad jahisadamad on suuruse ja võimsuse poolest väga erinevad. Kriteeriumile 9 vastamine võib seega toimuda kahel viisil: kas a) planeerimise ja tulemuslikkuse/rakendamise kaudu, nagu on nõutud keskkonna logiraamatu süsteemis, või b) nõuetekohase keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamise kaudu.

a) nõ Keskkonnapäeviku süsteem

"Keskkonnapäeviku" süsteemis on loetletud Sinilipu jahisadama keskkonnaeesmärgid. Jahisadama juhtkond saab valida jahisadama jaoks kõige olulisemad eesmärgid, kuid ei pea nendega piirduma. Neid eesmärke on soovitatav arutada riikliku koordineerijaga. Oluline on pidev täiustamine. Seetõttu on jahisadam kohustatud seadma igal aastal uusi ja kõrgemaid eesmärke.

Eelseisva hooaja taotlusvormis peab jahisadam andma teavet eesmärkide kohta, mida jahisadam kavatses täita. Samas taotlusvormis peaks jahisadam ka aru andma eelmisel hooajal saavutatud eesmärkidest, saates keskkonna logiraamatu koopia. Jahisadam võib hooaja jooksul eesmärki muuta, kuid selleks peaks olema mõjuv põhjus ja see tuleb märkida keskkonna logiraamatusse. Jahisadamal soovitatakse enne eesmärgi muutmist tungivalt riikliku koordineerijaga ühendust võtta. Erandjuhtudel, kui jahisadam ei ole eesmärki täitnud ja nad saavad sellele mõistliku selgituse anda, võib riiklik žürii otsustada anda erandi. Puudub tingimus, et jahisadam peab eesmärke täitma Sinilipu hooaja jooksul; sageli on parem teha parandusi enne hooaega.

Siin on mõned FEE soovitused asjakohaste eesmärkide saavutamiseks.

Eesmärk	Kirjeldus	Lisainfo
1	Elekter	
1a	Vahetage palju energiat tarbivad lambid	Paigaldage säästupirnid
1b	Jahisadama valgustuse juhtimine	Paigaldage automaatsed tulede lülitid
1c	Vahetage vanad varustus ja seadmed	Külmik, sügavkülmik, pesumasin jne
1d	Päikeseenergia kogumine	Vee soojendamine
1e	Piirake muuli elektrit kuni 4 amprile	Külastajad ei saa siis kasutada elektrisoojendajaid
1f	Jahisadama elektriisolatsiooni üldine uurimine	

2	Vesi	
2a	Paigaldage vett säästvad seadmed, nt. dušid	
2b	Paigaldage vett säästvad kraanid	
2c	Vahetage tualetid, dušš, kraanid jne	Tualettruumid, kus kasutatakse vähem loputusvett, ja/või kaheastmeline loputussüsteem (3/6 liitrit)
2d	Paigaldiste kontroll	Jäätmetorud, veetorud jne
2e	Vajutage kraanide ja duššide nuppe	
2f	Teave vee säästmise kohta	
2g	Paigaldage tualetijäätmete vastuvõtmiseks keskkonnarajatis	

3	Ostke ja kasutage keskkonnasõbralikke tooteid	
3a	Ostke keskkonnasõbralikke värve jne	

3b	Ostke puhastamiseks ja pesemiseks keskkonnasõbralikku seepi	
----	---	--

4	Jäätmed	
4a	"Taaskasutuskottide" tootmine	Paadiomanikele, kes teevad lühireise ja naasevad jahisadamasse, saab jahisadam pakkuda merel olles prügikotte jäätmete kogumiseks
4b	Prügi käitlemine ja kõrvaldamine	Orgaaniliste jäätmete (komposti jaoks) ja anorgaaniliste/mürgiste jäätmete eraldamine. Tuua lisamahutid olmejäätmete sortimiseks
4c	Kompostimise võimalus	

Keskkonnapäevik näeb välja selline:

Sinilipu jahisadama keskkonnapäevik

Sadama nimi:	
Vastutava isiku nimi:	
Aasta:	

Tegevus	Kuupäev	Eesmärk	Kirjeldus	Seotud isikud	Dokumendid
Eesmärk	15-01-04	1a	Energiasäästlike pirnide vahetamine kõikjal jahisadamas	Brian Jones Peter Smith	
Eesmärk	15-01-04	2a	Vahetage vett säästvate dušide vastu	Brian Jones Peter Smith	
Tegevus	15-05-04	1a	Kontoris, tualetis ja klubis vahetati pirnid. Väljas olevaid pirne vahetatakse hooaja jooksul	Brian Jones	Koopiad arvetest ja fotod
Tegevus	30-05-04	2a	Dušid vahetati ja samal ajal vahetati kraanid vett säästvate kraanide vastu (2b).	Brian Jones	Koopiad arvetest ja fotod
Tegevus	25-06-04	1a	Väljas olevad pirnid vahetati	Brian Jones	Koopiad arvetest ja fotod

Saavutatud eesmärgid	01-12-04	1a 2a	Saavutatud Saavutatud		
----------------------	----------	----------	--------------------------	--	--

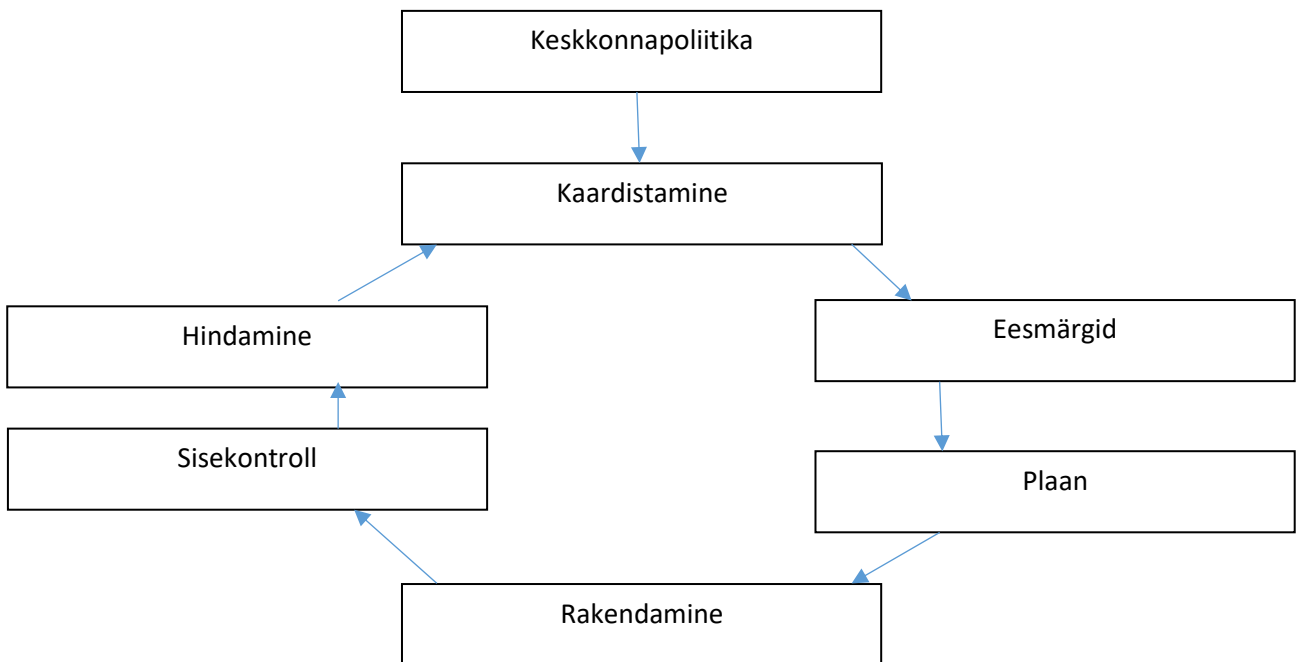
Muud märkused

Ootame 2004. aastal veetarbimise pealt kokkuhoidu

b) Keskkonnajuhtimissüsteem

Kui jahisadam otsustab tagada vastavuse keskkonnajuhtimissüsteemi kaudu, saab seda sertifitseerida kas ametlike süsteemide kaudu (ISO 14001 või EMAS sertifitseerimissüsteem) või jahisadam saab

valida paralleelse keskkonnajuhtimissüsteemi, nagu siin kirjeldatud. Keskkonnajuhtimissüsteemide kohta lisateabe saamiseks on alati võimalik ja soovitatav võtta ühendust riikliku koordineerijaga. Keskkonnajuhtimissüsteem on protsess, mida saab korrata. Ring näeb välja selline

Keskkonnapoliitika käsitleb seda, kuidas jahisadam saab oma tegevusest tulenevat keskkonnamoortust vähendada, ning see peaks olema hea näide sellest, kuidas innustada kasutajaid ja teisi sidusrühmi aktiivselt pingutama keskkonna kaitsmisel. Jahisadam peab ise seadma prioriteediks töö ja eesmärgid vastavalt tegevustele ja soovidele. Siiski on mõned soovitatud valdkonnad (vesi, jäätmed ja energiatarbimine, tervise- ja ohutusprobleemid ning keskkonnasõbralike toodete kasutamine), mida tuleks käsitleda.

Kaardistamine on oluline lähtepunkt keskkonnatöö edasiseks planeerimiseks ja hindamiseks. Jahisadama tegelik keskkonnamoortus peab olema teada. Kasulik võib olla jahisadamast ja jahisadamasse sisenevatest paatidest (sh külalislaevadest) tulenevate keskkonnamoortude eristamine.

Keskkonnamoortuste hindamisel on oluline olla süsteemne ja läbipaistev, et oleks võimalik hõlpsasti ära tunda varasemate aastate saavutusi. Jahisadama keskkonnategurite arv on piiratud ja enamik kasutajaid oskab välja tuua kõige olulisemad tegurid. Ülevaate kaardistamise protsessis saab kasutada järgmisi samme:

- Koostage ülevaate jahisadamast ja selle lähiümbrusest ning kujutlege jahisadama ümber nähtamatut piiri.
- Proovige kindlaks teha jahisadama määratud alale sisenev keskkonnamoort (energia, vee, materjalide, jäätmete jne kujul).
- Tehke jahisadama füüsiline läbivaatus, kus on märgitud kõik täheldatud keskkonnatingimused (millised keskkonnamoortused esinevad? Kus saab moortusi täheldada? Mis on moortuste põhjus?).

Hästi dokumenteeritud ülevaatega jahisadama keskkonnatingimustest saab üksikute tingimustega lihtsamini tegeleda. Oluline on tuvastada jahisadama kõige olulisemad keskkonnamoortused ja määrata kindlaks mõistlik detailsus. Jahisadama hindamisel võib olla hea mõte kasutada eelnevalt määratletud skeeme, et tagada kõigi asjakohaste küsimuste käsitlemine, süstemaatilisus ja aastate jooksul toimunud muutuste/paranduste jälgimine. Kasulik võib olla kaks erinevat skeemi, üks jahisadama jaoks (jahisadama põhitegevus) ja teine kasutajatele (meremehed).

Majandamiskava esmakordsel koostamisel tuleks võimaluse korral lisada viimaste aastate kõige olulisemad keskkonnavalused parandused (energiasääst või vee säästmine jne). Teave nende täiustuste kohta võib anda märku täiustusi vajavatest valdkondadest.

Eesmärgid: Kui teave keskkonnavõimaluste kohta on kindlaks tehtud, on aeg määrata eesmärgid igale keskkonnavõimalusele. Teisisõnu, tuleb teha otsuseid, kas vaadeldavaid tingimusi muuta. Sellele peaksid järgnema otsused, mis käsitlevad eesmärki, vastuvõetava heite eesmärke, jäätmeäitlust, energiatarbimist jne. Eesmärkide üle otsustamisel on oluline arvestada jahisadama üldise keskkonnapoliitikaga.

Majandamiskava: Kui keskkonnapoliitika ja eesmärgid on paigas, on aeg otsustada, millised valdkonnad tuleb järgmiseks aastaks (kindlate prioriteetidega) käsitleda. Tuleb seada pinget, sest sageli ei ole võimalik alustada kõikidest valdkondadest korraga. Selle protsessi käigus tuleb arvesse võtta keskkonnavõimaluste olulisust, mõju taset ja suurust. Esikohale seadmisel tuleb arvestada järgmiste probleemidega:

- efekt (Millist mõju võib pingutuselt oodata?)
- ökonoomsus (mis see maksab? Millist kokkuhoidu on oodata? Kas rakendamise rahastamiseks on väliseid viise?)
- Keskkonnateadlikkus (mis mõju on jõupingutustel?)
- tervishoid (kas tervishoid on eeliseid?)

Olles otsustanud, mida teha, on nüüd aeg otsustada, kuidas seda teha (spetsifikatsioon) teatud aja jooksul. Abi võib olla töökava koostamisest.

Majandamiskava rakendamine võib nõuda kasutajate ja jahisadama juhtkonna käitumise muutmist, käitumisjuhendi muutmist ja uute juhiste koostamist. Oluline on teavitada kõiki juhtimiskavast ja sellest, mida igapäevast nõutakse.

Läbivaatamis-/kontrollvisiit on vahend, millega kontrollida, kas majandamiskavad on täidetud. Seetõttu peaks sisemine läbivaatamis-/kontrollvisiit hõlmama järgmist:

- Kontrollige, kas eesmärgid on saavutatud
- Kontrollige, kas oodatud mõju on saavutatud
- Uurige lahkevõimaluste põhjust ja ulatust
- Pange tähele ettenägematu mõjusid
- Kirjutage tähelepanekud läbivaatamise/kontrollkäigu ajal üles

Hinnang tuleks avaldada kord aastas keskkonnavõimaluste protsessi vahendina, aga ka selleks, et tulemusi väljapoole kommunikeerida. Hindamine võib sisaldada järgmist:

- peamiste keskkonnavõimaluste kirjeldus
- eelnevad keskkonnavalused parandused (esimene aasta: varem tehtud algatused, teine aasta: majandamiskava järelmeetmed)
- keskkonnapoliitika ja eesmärgid
- keskkonnavõimaluskava

Protsessi jätkamine: Pärast protsessi esimese aasta läbimist saab mõju hinnata ja protsess algab uuesti (eelmisel aastal kõrgemal tasemel). Taas selgitatakse välja olulisemad keskkonnavõimalused. Majandamiskava tuleb üle vaadata ja tähele pandud mõjusid võrrelda oodatavate mõjudega. Samuti tuleks hinnata keskkonnapoliitikat, et kaaluda muudatuste vajalikkust. Seejärel otsustatakse järgmise aasta eesmärgid ja majandamiskava. Töö võib sisaldada eelmisest aastast veel lahendamata probleeme.

Lisa B: Green Key puhastusvahendite must nimekiri

FEE/Roheline Võti

Rohelise Võtme programmi puhastusvahendite must nimekiri

Musta nimekirja on koostanud konsultantorganisatsioon Ecoconso.

See loetelu hõlmab mitmeotstarbelisi ja sanitaartooteid (tüüpilised puhastusvahendid). Puhastamiseks mis tahes muus piirkonnas, mis vajab spetsiaalseid tooteid, tuleb kontrollida vastavust siseriiklikele õigusaktidele.

Pindaktiivsed ained:

Pindaktiivsed ained, mis ei ole aeroobsetes tingimustes kergesti biolagunevad.

Pindaktiivsed ained, mis ei ole anaeroobsetes tingimustes biolagunevad ja mis on klassifitseeritud H400/R50 (väga mürgine veeorganismidele), alküülfenoleetoksülaatide (APEO), onüülfenoleetoksülaatide (NPEO) ja derivaatidega.

Kvaternaarsed ammooniumühendid, mis ei ole kergesti biolagunevad.

Lahustid jt ained:

EDTA (etüleendiamiintetraatsetaat) ja selle soolad, fosfaadid.

Happed:

Fosforhape, vesinikkloriidhape, väävelhape.

Alused:

Ammooniumhüdrosiid.

Lahustid:

Pesuained, mis sisaldavad üle 6 massiprotsendi lenduvaid orgaanilisi ühendeid keemistemperatuuriga alla 150 ° C.

Kloor:

Reaktiivsed kloroühendid (näiteks naatriumhüpoklorid).

Konservandid/säilitusained:

Formaldehüüd.

Antimikroobsed või desinfitseerivad koostisosad, mis on lisatud muuks otstarbeks kui säilitamiseks.

Bioakumuleeruvad säilitusained, mis on klassifitseeritud kategooriatesse H410, H411, R50/53 või R51/53. Säilitusaineid ei loeta bioakumuleerivateks, kui BCF <100 (biokontsentratsioonitegur) või logKow <3 (log oktanooli/vee jaotuskoefitsient)